

Belastingdienst

Kennisgroep Verzekeringsproducten

Vragen en antwoorden inzake het overgangsregime KEW, SEW en BEW

21 maart 2013

Vragen en antwoorden inzake het overgangsregime KEW, SEW en BEW

KENNISGROEP VERZEKERINGSPRODUCTEN

21 maart 2013

Inleiding

De Kennisgroep Verzekeringsproducten heeft na afstemming met het ministerie van Financiën een aantal vragen beantwoord die zien op het overgangsrecht met betrekking tot kapitaalverzekeringen eigen woning (KEW), spaarrekeningen eigen woning (SEW) en beleggingsrechten eigen woning (BEW) als bedoeld in artikel 10bis.2 van de Wet IB 2001 en het besluit van 27 februari 2013, nr. BLKB2013/322M (hierna: het besluit).

1. Wat wordt verstaan onder "gegarandeerd kapitaal"?

Met de term gegarandeerd kapitaal wordt bedoeld het kapitaal dat door de instelling gegarandeerd zal worden betaald indien de overeengekomen premie of inleg gedurende de gehele looptijd volgens schema wordt voldaan. Het begrip omvat hiermee mede de term "verzekerd kapitaal" zoals dat is gebruikt in eerdere overgangsregimes voor kapitaalverzekeringen.

Als sprake is van een gegarandeerd kapitaal, blijft het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis van de Wet IB 2001, als hoofdregel van toepassing indien dat kapitaal na 31 december 2012 niet wordt verhoogd. Als er geen sprake is van een dergelijk gegarandeerd kapitaal, blijft het overgangsrecht als hoofdregel van toepassing indien het contractueel overeengekomen bedrag van de premies (KEW) respectievelijk het bedrag van de inleg (SEW en BEW) na 31 december 2012 niet is verhoogd en de looptijd niet is verlengd.

Zie wat betreft de datum van 31 december 2012 onder punt 4 en 9 voor uitzonderingen op de hoofdregel, onder meer op grond van het besluit.

1.1 Blijft het overgangsregime behouden bij contractuele verhogingen van premies en inleg?

Van een verhoging van premies (KEW) of inleg (SEW of BEW) die het overgangsregime verloren doet gaan, is geen sprake als de verhoging rechtstreeks voortvloeit uit de overeenkomst. Deze systematiek geldt ook bij eerdere overgangsregimes voor kapitaalverzekeringen. Van een dergelijke "toegestane" verhoging is bij voorbeeld sprake als op grond van een bepaling in de overeenkomst "automatisch" verhoging plaatsvindt van de te betalen premies of inleg omdat op grond van een in de overeenkomst vastgelegde berekeningssystematiek het beoogde doelkapitaal naar verwachting niet zal worden bereikt. Ook is sprake van een toegestane verhoging als die verhoging "automatisch" plaatsvindt in verband met een wijziging van de rentestand. Deze systematiek doet zich meestal voor bij spaarhypotheken.

1.2 Blijft het overgangsregime behouden bij verhogingen op grond van "normale en gebruikelijke optieclausules"?

Een verhoging van premies (KEW) of inleg (SEW of BEW) na 31 december 2012 leidt niet tot verlies van het overgangsregime als de verhoging voortvloeit uit een bepaling in de overeenkomst zoals die luidde op 31 december 2012. Het moet dan gaan om een normale en gebruikelijke optieclausule. Deze systematiek geldt ook bij

eerdere overgangsregimes voor kapitaalverzekeringen. Samengevat gaat het bij deze optieclausules om een eenzijdig – zonder dat de verzekeraar of andere aanbieder voorwaarden kan stellen – door de verzekeringnemer of rekeninghouder uit te oefenen recht om premies of inleg te mogen verhogen ten opzichte van de eerder overeengekomen hoogte van premies of inleg. Het recht tot verhoging kan in de overeenkomst begrensd zijn dan wel ongelimiteerd zijn. Als normale en gebruikelijke optieclausule geldt in dit verband ook de situatie waarin de klant de hoogte van de premie of inleg volledig zelf kan bepalen, al dan niet boven een bepaald minimumbedrag. Uiteraard moeten bij de verhogingen de relevante fiscale begrenzingen in aanmerking worden genomen.

Zie wat betreft de datum van 31 december 2012 onder punt 9 voor uitzonderingen op de hoofdregel, onder meer op grond van het besluit.

2. Afzonderlijke toets overgangsrecht uitkering bij leven en ten gevolge van overlijden?

Voor kapitaalverzekeringen die bestonden op 14 september 1999 geldt als voorwaarde voor behoud van eerbiedigende werking en voor de bijzondere waardevrijstelling van Hoofdstuk 2, artikel I, onderdeel AN, van de Invoeringswet Wet IB 2001 dat voor de beoordeling of de verzekerde rechten zijn verhoogd, de leven- en de overlijdenscomponent afzonderlijk moeten worden gezien. Voor de beoordeling of met betrekking tot een KEW is voldaan aan de voorwaarden voor toepassing van het overgangsrecht, moeten de leven- en de overlijdenscomponent ook in beginsel afzonderlijk worden gezien overeenkomstig de voorgaande overgangsregimes voor kapitaalverzekeringen. Dit houdt in dat het verzekerde kapitaal c.q. de te betalen premies voor de verzekerde uitkering bij leven afzonderlijk van het verzekerde kapitaal c.q. de te betalen premies voor de verzekerde uitkering ten gevolge van overlijden, moeten worden getoetst.

Als uitzondering hierop gelden de goedkeuringen die zijn opgenomen in paragraaf 7.5 van het Verzamelbesluit Kapitaalverzekeringen, besluit van 28 april 2009, nr. CPP2008/1118M en in paragraaf 6 van het Compensatiebesluit beleggingsverzekeringen, besluit van 20 december 2011, nr. BLKB2011/1954M. Als die goedkeuringen van toepassing zijn – het gaat hierbij om omzettingen van kapitaalverzekeringen – mag onder voorwaarden worden uitgegaan van de totaalpremie, dat wil zeggen van de premie voor leven en overlijden gezamenlijk. Deze laatste goedkeuring in het Compensatiebesluit zal voor kapitaalverzekeringen in algemene zin ook worden opgenomen in het Verzamelbesluit Kapitaalverzekeringen. Voor het overgangsrecht KEW mag worden uitgegaan van deze goedkeuring.

3. Tijdigheid omzetting kapitaalverzekering in box 3 in een KEW?

Een kapitaalverzekering die slechts als gevolg van het ontbreken in de overeenkomst van de bepaling dat de begunstigde de uitkering zal aanwenden ter aflossing van de eigenwoningschuld geen KEW is, kan nog tot 1 april 2013 door het plaatsen van deze bepaling worden omgevormd in een KEW (artikel 10bis.2, derde lid, van de Wet IB 2001). Bepalend voor de tijdigheid van de wijziging is het tijdstip waarop onherroepelijk vast staat dat de KEW-clausule zal worden geplaatst.

Dat is in de eerste plaats het tijdstip waarop, in reactie op een daartoe strekkend aanbod van de verzekeraar, de aanvaarding van dat aanbod door de verzekeringnemer door de verzekeraar is ontvangen. Bovendien is dat het tijdstip waarop een verzoek van de verzekeringnemer om plaatsing van de KEW-clausule door de verzekeraar is ontvangen. Gelet op de aard van het verzoek en van de wijziging staat dan onherroepelijk vast dat de clausule op de verzekering zal worden geplaatst en dat de kapitaalverzekering overgaat naar box 1. De verzekeraar zal het verzoek immers zonder meer honoreren, omdat in verzekeringstechnische zin geen

wijziging plaatsvindt. In beide gevallen kan de administratieve verwerking van de KEW-clausule na 31 maart 2013 plaatsvinden.

4. Omzetting in KEW en gelijktijdige verhoging tot 1 april 2013?

In het besluit is aangegeven dat het nog mogelijk is om vóór 1 april 2013 een KEW, SEW of BEW aan te gaan, te verhogen of te verlengen, mits de belastingplichtige of zijn partner op 31 december 2012 beschikt over een eigen woning en een bestaande eigenwoningschuld. Hierbij mag het gegarandeerde kapitaal niet hoger zijn dan het bedrag van de bestaande eigenwoningschuld op 31 december 2012. Als het gaat om een product zonder gegarandeerd kapitaal, mag het overeengekomen te betalen bedrag (premies of inleg) niet hoger zijn dan het bedrag dat, uitgaande van het voor een dergelijk product gebruikelijke prognoserendement, voldoende is voor het bereiken van een doelvermogen dat niet hoger is dan het bedrag van de op 31 december 2012 bestaande eigenwoningschuld.

Binnen de voorwaarden van het besluit kan, na de omzetting in een box-1-product, het gegarandeerde kapitaal of het overeengekomen te betalen bedrag dus nog worden verhoogd tot 1 april 2013. Deze verhoging kan ook plaatsvinden gelijktijdig in één administratief proces met het opnemen van de KEW-clausule. Bepalend voor de tijdigheid van de wijziging is het tijdstip waarop een en ander onherroepelijk is overeengekomen. Voor de tijdigheid geldt hetzelfde als vermeld onder punt 3, met de volgende aanvulling voor het geval dat de belastingplichtige verzoekt om de verhoging zonder voorafgaand aanbod door de instelling. Voor de tijdigheid is dan relevant het tijdstip waarop de instelling heeft laten weten de verhoging te zullen gaan doorvoeren. Ook in deze gevallen kan de administratieve verwerking na 31 maart 2013 plaatsvinden.

5. Het begrip "(gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheek"?

Op grond van het besluit is het in alle gevallen mogelijk om vóór 1 april 2013 een KEW, SEW of BEW aan te gaan of te verhogen of de looptijd te verlengen, mits de belastingplichtige of zijn partner beschikt over een op 31 december 2012 bestaande eigenwoningschuld. Met andere woorden, het aflossingsvrije aspect behoeft niet met zoveel woorden te zijn overeengekomen met de geldgever. Wel moet uiteraard sprake zijn van een situatie waarin op 31 december 2012 niet of onvoldoende is voorzien in toekomstige aflossing van de eigenwoningschuld. Zie verder het antwoord op vraag 4 voor de voorwaarden waaronder het beleid van toepassing is.

6. Aflossingsvrije lening van de partner?

In het besluit is ook bepaald dat de daarin opgenomen goedkeuring ook geldt voor de op 31 december 2012 bestaande eigenwoningschuld van de partner van de belastingplichtige.

7. Aflossingsvrije lening en verhogen premies c.q. inleg?

Op grond van het besluit is het ook mogelijk dat de premies of de inleg worden verhoogd. Zie verder het antwoord op vraag 4 tot welke bedragen de verhoging is toegestaan.

8. Verlenging looptijd mogelijk tot 1 april 2013?

Op grond van het besluit geldt dat, naast het aangaan of verhogen, ook verlenging van de premiebetalende periode en van de looptijd van de KEW, SEW of BEW mogelijk is. Hierbij gelden eveneens de voorwaarden in het besluit voor de hoogte van het gegarandeerde kapitaal c.q. van de te betalen premies of inleg.

Een aandachtspunt bij het verlengen van de looptijd is dat een fictieve uitkering uit een KEW, SEW of BEW wordt aangenomen zodra de looptijd feitelijk langer wordt dan 30 jaar. Hierbij tellen mee jaren looptijd – ook vóór 2001 – van een voorgaande kapitaalverzekering, KEW, SEW of BEW die fiscaal geruisloos is omgezet in de huidige KEW, SEW of BEW.

9. Tijdstip van opnemng van verhogingclausules

In punt 1 zijn de toegestane verhogingen van premies en inleg behandeld op grond van contractuele bepalingen (hierna: bepalingen) en normale en gebruikelijke optieclausules (hierna: optieclausules). Voor de toepassing van het overgangsrecht moeten die bepalingen en optieclausules op de volgende tijdstippen onderdeel uitmaken van de overeenkomst om het overgangsrecht niet te verliezen op het (latere) moment dat de bepaling in werking treedt of de optie wordt uitgeoefend.

- a. Als sprake is van een situatie waarop de in punt 1 beschreven hoofdregel van toepassing is, moeten de bepalingen en optieclausules uiterlijk op 31 december 2012 deel uitmaken van de overeenkomst;
- b. In de gevallen waarin op grond van het besluit een KEW, SEW en BEW tot 1 april 2013 mag worden aangegaan, verhoogd of verlengd, geldt dat uiterlijk tot die datum daarbij ook bepalingen en optieclausules in de overeenkomst kunnen worden overeengekomen. Overigens geldt hierbij dat de bepalingen en optieclausules niet mogen leiden tot een hoger gegarandeerd kapitaal of doelvermogen dan het bedrag van de eigenwoningschuld op 31 december 2012;
- c. In de gevallen waarin op grond van andere specifieke bepalingen van het overgangsrecht een KEW, SEW of BEW nog na 31 december 2012 doch vóór 1 januari 2014 kan worden aangegaan, verhoogd of verlengd, geldt het volgende. De bepalingen en optieclausules in de overeenkomst kunnen uiterlijk worden opgenomen tot het voor die gevallen relevante tijdstip van aangaan, verhogen of verlengen. Zie voor deze gevallen artikel 10bis.2, tweede lid, van de Wet IB 2001.

10. Overgangsregeling KEW, SEW of BEW bij tijdelijk huren na 2012

Het overgangsrecht voor de KEW, SEW en BEW wijkt voor degenen die na 2012 tijdelijk een woning huren na verkoop van hun eigen woning, af van het overgangsrecht voor een bestaande eigenwoningschuld. Als na een korte periode van huur weer een woning wordt gekocht, kan de situatie zich voordoen dat met betrekking tot de financiering daarvan wel sprake is van een op 31 december 2012 bestaande eigenwoningschuld, maar een KEW, SEW of BEW niet meer mogelijk is.

Dit verschil is onwenselijk. In de brief van Minister Blok van 4 maart 2013¹ aan de Tweede Kamer is medegedeeld dat dit verschil vooruitlopend op wetgeving in een beleidsbesluit zal worden weggenomen. Als een KEW, SEW of BEW op enig moment na 2012 niet meer aan de daarvoor geldende voorwaarden voldoet omdat de eigen woning wordt verkocht, maar binnen hetzelfde kalenderjaar of het daaropvolgende kalenderjaar een eigen woning wordt gekocht, dan kwalificeert deze weer als KEW, SEW of BEW onder het overgangsrecht. Daarbij zal ook worden geregeld dat de al bij de overgang naar box 3 in aanmerking genomen vrijstelling weer herleeft bij het voortzetten van het product. Er is dan sprake van fiscaal geruisloze voortzetting.

¹ Kenmerk 2013-0000132750

Dit is een uitgave van:

Belastingdienst

Maart 2013

IB 805 - 1Z*2FD